

Straffelovkomiteens forslag til sikringsmidler istedetfor straff.

Foredrag i den Norske Kriminalistforening 3 desember 1925
av HARTVIG NISSEN, Direktor for Botsfengslet.

Straffeloven av 1902 blev mottat med store forventninger. Den var et resultat av langvarige overveielser under ledelse av vore kyndigste kriminalister. Den var fullt på høide med sin tid, ja, det er et spørsmål, om den ikke i visse stykker var forut for sin tid. Man ventet sig meget av sådanne bestemmelser som reglerne i § 39 om behandling og forvaring av halvtabnorme og i § 65 om relativt ubestemte dommer overfor særlig farlige normale forbrydere.

Loven hadde imidlertid ikke virket lenge, før man fikk øinene op for at den ikke ganske svarte til hensikten. Reglerne om forvaring av de farlige halvtabnorme i § 39 blev nokk anvendt, men ikke i det omfang som man trodde det måtte være grunn til, og det gikk mere enn 9 år, før der blev avsagt en dom efter § 65 — efter 20 års virketid er denne bestemmelse bare anvendt 3 ganger. Og den frie straffutmåling ved en rekke av de almindeligste forbrydelser ledet til ujevn og i det store og hele til mildere straffutmåling istedetfor til dels mildere, dels strengere. Grunnene hertil har været flere, således bl. a. den redaksjonelle utformning av §§ 39 og 65, videre at § 65 bare kunde brukes i lagmannsrettssaker, og at dens anvendelse skulde avgjøres av lagretten, ikke av retten. Hertil kom at vi ikke fikk bestemmelser om behandlingen

av den kriminelle ungdom. Vergerådernes virkefelt blev mot forutsetningene ikke utvidet til 16- og 17-åringene. Straffeloven hadde ikke bestemmelser om særegen behandling av den ungdom som vergerådene ikke fikk tak i, om den enn gjennom sine vide strafferammer åpnet full adgang til å la unge domfældte få en lengre og formålstjenlig behandling i Botsfengslet eller i tilfelle i Landsfengslet for Kvinner.

Siden resultatene av straffeloven ikke svarte til forventningene, begyndte man på forskjellig hold å drøfte hvilke forandringer måtte til for å få en strafferetspleie som tilfredsstillte tidens krav. For nu å holde mig til det felt og den krets som jeg hørte til, blev disse spørsmål drøftet meget i Fengselsstyrelsen. Mit eget syn på saken gav jeg uttryk i det foredrag om straffutmålingen som jeg hadde den ære å holde her i Kriminalistforeningen i desember 1912. De retningslinjer som jeg trak op der for gutters og voksne menns vedkommende, faldt i det store og hele sammen med ekspedisjonschef *Woxens* og jeg tor visst si alle vore fengselsmenns mening om saken, og var ment å gi uttrykk for en omplantning i norsk jord av de ideer som kriminalpolitikken annetsteds hadde samlet sig om. Først måtte vi få gutter mellem 16 og 18 år inn under vergerådernes og skolehjemmenes virkefelt, et krav som *Woxen* hadde reist allerede i 1911. For den ungdom under 21 år som vergerådene ikke fikk tak i, måtte der ordnes en særegen og passende langvarig behandling i en ungdomsanstalt, noget i likhet med det engelske Borstalsystem. Behandlingen av den store mellemgruppe, alle de som begår en enkelt eller nogen få forbrydelser, gav mig ikke anledning til nogen særlig kritikk. Men behandlingen av dem som stadig faller tilbake uten å være egentlig farlige, og av dem som virkelig er farlige, hvad enten de er fallt tilbake eller ikke, den måtte bringes inn i et annet spor. De som mest driver med simple tyverier, slagsmål og drikk, svækkede personer som, om de ikke er sam-

fundsfarlige i snevrere forstand, dog er til byrde for samfundet, og hvis hele levesett karakteriserer dem som løsgjengere, de skulde kunne settes på tvangsarbeide. Og endelig måtte der overfor den i snevrere forstand grovere kriminalitet i samfundsbeskyttelsens interesse kreves lange straffer med eller uten efterfølgende forvaring. Der måtte, mente jeg, forandringer til i behandlingen av de unge, de løsgjengerlignende og de farlige. Samtidig kunde man gå til en ganske betydelig utvidelse av betinget dom.

I de 13 år som er gått siden dengang, har strafferetspleien fortsatt i samme spor som før. Ungdommen får fremdeles av domstolene den ene lille klaps efter den annen for altfor sent å komme inn i Botsfengslet og da på altfor kort tid. Situasjonen er idag i virkeligheten ennu værre enn før, idet lovforandringen av 1921, hvorefter varetektsfradraget nu regnes likt med straffefengsel mot før bare halvt, har forkortet yderligere den tid som det levnes landsfengslene å arbeide med fangene, en forandring som er særlig uheldig for de mange unge fanger som kommer inn i Botsfengslet.

Men har de senere år ikke gjennomført nogen forbedring, har de ialfald stagget os med håp. Barnevernskomiteen blev omsider nedsatt i 1915. Det er i disse dager 7 år siden den avgav sin innstilling, bl. a. med forslag om å forhøie aldersgrensen for vergerådenes virksomhet til 18 år og om å skaffe særskilte institusjoner, ungdomsvern, for de eldre barn som ikke passet i skolehjemmene. Men ennu ser vi ingen løsning på dette overmåde viktige spørsmål. Yderligere håp om forandring i de bestående forhold og om en samlet plan for en formålstjenlig straffebehandling blev vakt da Stortinget i april 1920 gav bemyndigelse til å nedsette en komité til revisjon av straffeloven. Den blev nedsatt i mai 1922 og har avgitt sin første innstilling i juni 1925.

I det mandat som Justisdepartementet gav straffelovkomiteen, fremholdes at det bl. a. måtte bli spørsmål om

revisjon av § 39 om sikkerhetsforanstaltninger mot utilregnelige og formindsket tilregnelige, og av § 65 om ubestemte straffedommer. Iøvrig var det departementets forutsetning at komiteen skulde ha adgang til å bringe på bane forandringer både i den almindelige og specielle del, som komiteen selv måtte finne påkrevet.

Den nu avgitte innstilling I er et innholdsrikt og meget verdifullt arbeide, som gir en omhyggelig utredning av flere viktige spørsmål, men som nokk vil vekke motsigelse i vesentlige punkter. Komiteen har bl. a. utredet de spørsmål som den fant burde drøftes i straffelovens almindelige del. Jeg har grunn til å tro at komiteen anser sig ferdig med denne del av straffeloven.

Komiteens flertal har ikke tatt op spørsmålet om motarbeidelsen av ungdomskriminaliteten. Det opplyses i innstillingen at komiteen har drøftet spørsmålet om nye lovregler angående behandlingen av unge forbrydere, at der var enighet i komiteen om at aldersgrensen for adgangen til å erstatte straffen med opdragelse bør forhøies til 18 år, men at det ligger utenfor komiteens mandat å fremsette lovforslag på dette område. Dette er riktig nokk, idet jo Barnevernskomiteen har utredet denne sak og Kirkedepartementet i 1921 har fremsat proposisjon herom. Men mandatet hjemlet komiteen adgang til å ta op spørsmålet om formålstjenlige midler overfor de mange unge som vergerådene og de foreslåtte ungdomsvern ikke vil få tak i. Av komiteens medlemmer er det bare ekspedisjonschef *Omsted* som har tatt op dette spørsmål, idet ekspedisjonschefen har avgitt et særvotum, hvori den relativt ubestemte dom foreslås lagt til grunn ved behandlingen av det store flertal av dem som begår de mere almindelige forbrydelser. Dette system tilfredsstiller de krav som stilles til behandlingen av såvel den kriminelle ungdom som de farlige. Komiteens flertal kan ikke tilråde anvendelsen av ubestemte straffer. Selv om det kan være enig med *Omsted* så langt at de ubestemte dommer gir muligheter

for bedre resultater av strafferetspleien enn vårt gamle system, antar flertallet at der ialfall er opfordring til å prøve virkningen av de nye sikringsmidler og de nye regler om betinget straffeutsettelse. »Skulde man nu«, fortsetter flertallet, »gjøre et forsøk med ubestemt straff, måtte det være overfor unge forbrydere. Før man planlegger et nytt system av straff overfor disse, må imidlertid spørsmålet om et administrativt ungdomsvern ha fått sin løsning«. Komiteflertallet har tatt det standpunkt at spørsmålet om særlige judicielle regler for behandlingen av den kriminelle ungdom får stå ut til der måtte vise sig behov for sådanne regler. Jeg kan ikke slutte mig til flertallets opfatning her. Det er efter min mening ikke minste tvil om at der vil trenges effektive judicielle midler mot ungdomskriminaliteten ved siden av de administrative. Behandlingen av den kriminelle ungdom er i mine øine det viktigste strafferetslige spørsmål vi har her i Norge. Jeg er ganske enig med Barnevernskomiteen, når den i sin innstilling av 1918 uttaler, »at der neppe er nogen sak på det kriminalpolitiske område som omfattes med større interesse av nutidens kriminalister enn spørsmålet om å finne de bedste midler til å holde barn og unge mennesker borte fra forbryderbanen«. Det var Barnevernskomiteens uttrykkelige forutsetning at der ovenpå den foreslåtte utvidede vergerådsordning skulde bygges en ny etage for den noget eldre ungdom. Og ialfall *Woxen* hevdet at forføininger overfor ungdommen over 18 år skulde skje på grunnlag av judiciell behandling. Hvis straffelovkomiteens forslag vedtas, vil da behandlingen av de store ungdomsskarer, som en utvidet vergerådsordning ikke får tak i, fremdeles inntil videre foregå på samme formålsløse måte som nu.

Men har komiteen ikke gitt forslag til behandling av ungdommen, så har den gitt forslag til meget omfattende sikringsmidler overfor dem som er fallt tilbake gang efter gang og overfor dem som virkelig er farlige.

Der hersker vist ingen uenighet om at det er nødvendig å gripe til særlige forføyninger for å sikre samfundet mot visse forbrydere. Uenigheten opstår først når der blir spørsmål om sikringsmidlernes art og omfang.

Før jeg går videre, vil jeg nevne at komiteen som særlig sikringsmiddel mot sedelighetsforbrydere har drøftet anvendelsen av operative inngrep. Professor dr. *Ragnar Vogt* har som bilag 1 utredet »Nogen medicinske synspunkter ved motarbeidelsen av sedelighetsforbrydelser« og læge *Ingeborg Aas* har som bilag 4 utredet »Operative indgrep i racchygienisk og strafferetslig øiemed«. Komiteen har ikke funnet å kunne anbefale sådanne forholdsregler hverken som straff eller som sikringsmidler.

Jeg skal nu gi en oversikt over komiteens forslag til regler om sikringsmidler, en oversikt som av hensyn til den knappe tid må bli yderst sammentrengt.

Det sikringsmiddel som vil få størst praktisk betydning, er forvaring.

Mens tillegget i § 65 overfor de helt tilregnelige har karakter av straff, er forvaringen av de halvt tilregnelige etter § 39 ikke straff. Der er etter komiteens mening intet grundlag for en sådan forskjell. De supplerende forholdsregler overfor særlig farlige forbrydere, som ikke kan begrunnes i skyldprincippet, men i en helt annen grunnsetning, i samfundets rett til å verge sig på lempeligste måte mot enhver fare, må, hevder komiteen, ha den samme karakter overfor begge arter av urostiftere, både de helt og de halvt tilregnelige. Komiteen gir i lovforslaget uttrykk for at sikkerhetsforvaringen i intet tilfelle er straff og setter alle bestemmelser herom i sammenheng i annet kapitel. Den foreslår § 65 ophevet og samler de nye bestemmelser i fire paragraffer 39, nemlig § 39 a, b, c og d. Spørsmålet å idømme og anvende straff ved siden av forvaring løser komiteens flertal på den måte at man bør beholde vår gjeldende ordning forsåvidt at straff alltid skal idømmes, og at den overfor helt tilregnelige også fullbyrdes, helt

eller delvis, mens *Omsted* mener at der aldrig bør anvendes straff i forening med sikkerhetsforvaring. Spørsmålet er i utlandet løst på forskjellig vis. Personlig er jeg mest tiltalt av det svenske forslag, hvorefter straffen idømmes, men ikke fullbyrdes, idet den dømte straks settes inn i interneringsanstalt. Men det er efter min mening ikke noget stort spørsmål, om det enn har sin betydning, bl. a. for de fullbyrdende myndigheter, hvilken ordning velges. Jeg ser ikke at der er noget vesentlig å innvende mot komiteens forslag her.

Hvad de reelle betingelser for anvendelsen av sikringsmidler angår, bør der, hevder komiteen, ikke overfor sinnssyke og halvtabnorme settes nogen minstegrense i straffetruel for den handling som gir dommeren ret til å foreskrive sikringsmidler. Dette må bedømmes subjektivt. Men er der konstatert fare for nye forbrydelser, skal anvendelsen av sikringsmidler i visse tilfeller være obligatorisk, nemlig når der er fare for en del bestemte forbrydelser. Dette har fått uttrykk i den nye § 39 a, som svarer til den nugjeldende § 39: Dersom en ellers straffbar handling er foretatt i sinnssykdom eller bevisstløshet eller en straffbar handling er begått i bevisstløshet som er en følge av selvforskyldt rus, eller under en forbigående nedsettelse av bevisstheten eller av en person med mangelfullt utviklede eller varig svekkede sjelsevner, og der er fare for at gjerningsmannen på grunn av en sådan tilstand atter vil foreta en handling som foran nevnt, kan retten beslutte at påtalemyndigheten i sikringsøiemed skal bruke visse midler overfor gjerningsmannen. Disse går ut på å anwise eller forby ham et bestemt opholdssted, stille ham under opsikt av politiet eller en særlig opnevnt tilsynsman, forby ham å nyte alkoholholdige varer, anbringe ham i privat forpleining, anbringe ham i sinnssykeasyl, kur- eller pleieanstalt eller arbeidshus, og endelig holde ham i fengslig forvaring. Efter samme paragrafs 2net avsnit skal retten beslutte anvendelse av sikringsmidler, når der er

fare for handlinger av den art som er omhandlet i visse opregnede paragraffer, hvoriblandt de fleste sedelighetsforbrydelser, grov legemsbeskadigelse, drap, grovt tyveri og ran. I disse tilfeller skal brukes enten anbringelse i sinnssykeasyl eller kur- eller pleieanstalt eller arbeidshus eller også fengslig forvaring eller anbringelse i privat forpleining, når dette anses tilstrekkelig. — Av de øvrige regler som omhandles i § 39 a eller knytter sig dertil, skal jeg alene nevne den viktige bestemmelse i § 39 c om at påtalemyndigheten kan anlegge sak etter § 39 a uten å påstå straff, sålenge adgangen til å reise straffesak ikke er foreldet. — De regler som komiteen har foreslått overfor sinnssyke og halvtabnorme, er etter mit skjøn meget heldige, idet jeg legger vekt på at paragraffen krever en subjektiv bedømmelse av faren for gjentagelser. Det kan ikke være tvilsomt at komiteen har rett i det at § 39 ikke har fått en anvendelse som svarer til behovet. Etter komiteens opplysninger var til utgangen av 1924 § 39 ialt bare anvendt på 23 menn og 1 kvinne. Etter komiteens nye regler vil man ganske sikkert få mange flere halvtabnorme inn under disse særregler. Hvor mange det blir, lar sig ikke si. Men jeg tror forandringen vil få stor betydning for rettsikkerheten, ikke minst fordi netop denne regel må antas å bli praktisk overfor flere av de sedelighetsforbrydere som faller tilbake, særlig overfor dem som forgår sig mot § 212. Det er såmeget mere grunn til å tro at mange flere enn hittil vil kunne tas i forvaring etter § 39 a, som § 39, etter hvad ekspedisjonschef *Omsted* har oplyst i sit foredrag i Norsk Psykiatrisk Forening ifjor høst, ikke er blitt anvendt en eneste gang i Oslo lagdomme med dets svære kontingent til de straffedes store skarer.

Så har vi spørsmålet om sikkerhetsforvaring overfor tilregnelige forbrydere.

Komiteen utvikler at betingelserne herfor er meget variable i fremmede lover og lovutkast. Alle undtagen det italienske utkast krever tidligere domfeldelse, hvad som

bekjendt vor § 65 ikke krever. Men selv det italienske forslag er, siger komiteen, mindre vidtgående enn den norske lovs § 65 i adgangen til å skjerpe retsfølgen på grunn av to forbrydelser uten gjentakelse.

Komiteen antar imidlertid at man bør opretholde denne adgang, selv om den hittil aldrig har været brukt (der har foreligget gjentakelse i alle de tre tilfeller, hvor § 65 har været anvendt). Efter den engelsk-amerikanske lovgivning spørres der, fortsetter komiteen, kun om tiltalte er en vaneforbryder, det kreves ikke godtgjort at han er farlig. Den franske lov setter også bare en objektiv betingelse, visse gangers gjentakelse, for anvendelse av deportasjon. De nyere europæiske lovutkast har derimot subjektive betingelser ved siden av de objektive. Komiteen påviser dette nærmere og fortsetter så: »Den ordning som de europæiske utkast opstiller: at loven pålegger retten å bedømme gjerningsmannen i hvert enkelt tilfelle — kan synes å være den ideelle. Vil lovgiverne opnå at sikringsmidler også virkelig blir anvendt i den utstrekning som hensynet til de enkelte og samfundet krever, må man imidlertid efter vår mening velge den engelsk-amerikanske og franske lovgivnings metode, man må ialfall ved siden av de subjektivt formede regler ha forskrifter som efter objektive, uomtvistelige kjennetegn befri samfundet for de personer, som ved sine gjentakelser ialfall hittil har vist sig å være farlige for andres person eller gods eller viktige almene interesser«.

Dette er den grunnbetragtning komiteflertallet har bygget på. Men la mig, før jeg går videre, allerede her nevne at jeg forstår ikke, at flertallet kan ta England til inntekt for sit syn på saken. Efter den engelske lov av 1908 kan domstolene bestemme at en domfeldt, som juryen anser for en vaneforbryder, skal tas i forvaring, hvis den mener at dette er riktig for samfundsbeskyttelsen på grunn av den skyldiges forbryderske vaner eller arten av hans liv. En person kan bare ansees som vaneforbry-

der, hvis juryen erklærer, at han tidligere minst tre ganger etter oppnådd 16 års alder er dømt for en forbrydelse, og at han fremdeles fører et uretskaffent eller forbrydersk liv. Etter mit skjøn kreves der her en subjektiv bedømmelse, først til avgjørelsen av om mannen er en vane-forbryder, dernest til avgjørelsen av om en vane-forbryder bør underkastes preventive detention. Etter det den engelske fengselschef Sir *Evelyn Ruggles-Brise* opplyser i sin bok om det engelske fengselssystem, og som i utdrag er gjengitt i ekspedisjonschef *Omstedts* votum, er det ikke meningen at loven skal anvendes på dem som er mere en plage enn en fare for samfundet, heller ikke på dem som dels er løsgjengere, dels forbrydere. Loven skulde brukes overfor de profesjonelle forbrydere, hvis liv er forbrydelsen. Det er naturligvis også derfor at denne sikkerhetsforvaring ikke er brukt i England oftere enn den er. I de 11 år fra 1 august 1909 til høsten 1920 er i England og Wales 577 personer dømt til preventive detention, det blir bare 52 årlig, hvilket svarer i Norge til ca. 4 om året. I 1923/24 blev endog bare 27 dømt til preventive detention, hvilket for Norge skulde svare til vel 2. Middeltallet i anstalten for disse, Camp Hill, var i 1923/24 ikke mere enn 130, hvilket for Norge vilde svare til et daglig antall av 10—12.

Men tilbake til straffelovkomiteens forslag om forvaring av tilregnelige forbrydere. Betingelserne herfor finnes i § 39 b. De faller i to store hovedgrupper. I gruppe 1 kreves bare en rent objektiv bedømmelse. Foreligger der tidligere et nærmere fastsatt antall domfældelser for visse forbrydelser, skal retten dømme til forvaring uanset, hvad den mener om det påkrevde eller nødvendige i en sådan forføining overfor den mann det gjeller. Denne rent objektive forvaringshjemmel er delt i 5 undergrupper. I hver av de fire første, a—d, nevnes nogen få innbyrdes nær beslektede alvorlige forbrydelser. Under a finnes nogen av de såkaldte »almenfarlige forbrydelser«, hvorav § 148

om forsettlig forvoldelse av ildebrand er den eneste som har større interesse. Under b finnes de grovere sedelighetsforbrydelser, deriblandt §§ 192, 195, 196 og 212. Under c finnes visse andre sedelighetsforbrydelser, hvorav § 206 om vindesyk utnyttelse av andres utukt har størst interesse. Under d finnes grov legemsbeskadigelse efter § 231, drap og ran. Karakteristisk og felles for alle disse fire undergrupper er at der skal idømmes forvaring allerede i første gjentakelsestilfelle, d. v. s. når domfeldte har været straffet en gang før for en eller annen av de forbrydelser som nevnes i samme undergruppe. Herav følger f. eks. at voldtekt leder til forvaring, når der tidligere foreligger en dom for utukt efter § 212, men ikke når den tidligere dom gjelder drap. Den femte undergruppe omfatter en stor mengde av de mere almindelige forbrydelser, såsom underslag, simpelt og grovt tyveri, heleri, bedrageri og falsk. Her kreves flere tidligere domfeldelser for en eller annen av de i denne undergruppe nevnte forbrydelser, nemlig enten minst seks ganger eller minst tre ganger med tilsammen minst tre års fengsel. Herav følger at en dom for 7de gangs simpelt tyveri skal lede til forvaring, mens dette ikke er tilfellet med en dom for voldtekt med 6 forutgående dommer for skapsprengning. Felles for alle disse undergrupper under hovedgruppe 1 er at den tidligere straff skal være fengsel, og at den nye forbrydelse skal være ovet innen 3 år efter straffens avsoning. Dette forbehold er selvfølgelig berettiget. Men retten skal ta i forvaring en eldre mann som efter i sin ungdom å ha været dømt fem ganger for småtyverier, holder sig skikkelig i mange år, men så får en ganske liten straff for tyveri og nesten 3 år derefter atter en liten straff for lignende forbrydelse.

Innen jeg forlater denne hovedgruppe, vil jeg nevne at uttrykket »tidligere har været straffet« ikke synes ganske klart. Tenkes derved på dommene eller straffavsoningene? Med straffens virkning for øie burde straffavsoningene leg-

ges til grunn. I de undersøkelser som jeg har foretatt, og som jeg skal omtale litt senere, har jeg i tvilstilfelle regnet som én straff flere dommer som avsones i fellesskap.

Ved siden av forvaringsbestemmelsene i hovedgruppe 1 har flertallet i hovedgruppe 2 en subjektivt formet regel som med hensyn til realiteten i betingelserne på det nærmeste svarer til lovens § 65, men er søkt redigert således, at dommeren får uhindret adgang til å besvare det spørsmål som, siger komiteen, her er hovedsaken: Er der bestemt grunn til å frykte at tiltalte påny vil begå en forbrydelse av nogen her nevnt art, dersom forvaring ikke anvendes? De paragraffer som der henvises til, er de samme som i § 65 med tillegg av nogen få andre, deriblandt §§ 206 og 212. Dersom tiltalte har gjort sig skyldig i flere forbrydelser straffbare efter de opregnede paragraffer, og retten finner grunn til å anta at han påny vil begå en eller annen forbrydelse av de her nevnte slags, skal den beslutte at han, efterat straffen er helt eller delvis avsonet, skal holdes i forvaring. Denne redaksjon betyr efter mit skjøn en betydelig forbedring av § 65, forsåvidt som den har satt lagretten helt utenfor.

Den er samtidig gjort meget mere omfattende, idet der nu ikke spørres om den skyldige »må anses særlig farlig for samfundet eller for enkeltes liv, helbred eller velfærd«, men bare om der er grunn til å anta, at han påny vil begå en eller annen av de opregnede forbrydelser. Og da retten i tilfelle ikke bare kan, men endog skal ilegge forvaring, vil § 65 i denne nye skikkelse kunne få en meget utstrakt anvendelse. De personer som jeg eksempelvis har nevnt ikke kunde tas i forvaring efter hovedgruppe 1, vil kunne tas i forvaring efter nr. 2, men bare hvis retten finner grunn til å anta, at han påny vil begå en eller annen av de opregnede forbrydelser. Selv om man således kan ta også disse i forvaring, er det dog noget støtende i dette at en mann skal tas i forvaring ved 7de dom for små simple tyverier eller helerier, som for

det meste kan ligge langt tilbake i tiden, og uten hensyn til om retten finner grunn til å tro at han vil begå nye forbrydelser, mens det ikke er så sikkert at f. eks. en voldtektsmann med seks forutgående dommer for skapsprenkning vil bli tatt i forvaring. Eksemplet er satt på spissen. Men både det og mangfoldige andre nærliggende tilfeller vil kunne forekomme.

Forvaringen skal vare så lenge det anses påkrevet, dog således at avsoningen og forvaringen tilsammen skal vare minst 5 år og minst så lenge som den idømte straff. Ved de under hovedgruppe 1 nevnte tilfeller er det yderligere bestemt at forvaringen ikke må vare lengre enn 5 år utover denne, således at f. eks. en dom på 6 mdr. med tilføiet forvaring betyr minst 5 og høist $5\frac{1}{2}$ års fengseling. Ved hovedgruppe 2 er derimot ikke satt nogen maksimumsgrense, mens § 65 som bekjent har en nærmere fastsatt begrensning. Ved tilfellene under nr. 1 kan retten bestemme at løslatelse ikke må skje før den fastsatte lengstetid uten dens samtykke, ved nr. 2 kan den bestemme at forvaringen ikke må fortsette ut over en viss tid, før den fatter beslutning herom.

Dette er reglerne om forvaringens lengde første gang den anvendes. Om gjentakelsestilfeller heter det i paragraffens avsnit 4: Begår den som ifølge denne paragraff har været dømt til forvaring, innen 5 år efter endelig løslatelse nogen sådan forbrydelse som er nevnt i nr. 1 eller 2, skal retten bestemme at han kan holdes i forvaring inntil på livstid. Avsoningen og forvaringen må tilsammen vare minst 8 år og minst sålenge som den fastsatte straffetid. Dette må forstås således: har en mann med ett års straff sittet i straff og forvaring i 6 år efter § 39 b nr. 1 og så innen 5 år begår f. eks. et litet simpelt tyveri eller heleri, så skal han holdes i straff og forvaring i minst 8 år. Eller er en mann, som er dømt til forvaring efter § 39 b nr. 1, løslatt på prøve, skal han avsone den nye straff med tilleg av resttiden efter den forrige dom,

hvis lengde er lik straffen plus 5 år. Begår han så etter ny og endelig løslatelse atter et tyveri, skal han holdes inne i minst 8 år. Med det kjennskap jeg mener å ha til de vidtkomne fangers tilbakefall, tror jeg det i årenes løp blir svært mange som kommer inn igjen på 8 år.

Av flertalsforslagetets øvrige bestemmelser skal her nevnes at en ny institusjon, fengselsretten, bl. a. kan bestemme domfældte overført fra fengsel til forvaringsanstalt, når minst en tredjedel av den idømte straff er avsonet. Dersom fengselsretten under straffens fullbyrdelse får grunn til å anta at straffen vil nå det øiemed å avholde domfældte fra nye straffbare handlinger, kan den beslutte at han skal løslates på prøve, når den idømte straff er avsonet. Fengselsretten kan likeledes løslate på prøve etter utløpet av den fastsatte minstetid. Gjenninnsettelse på resttiden kan skje som følge av brudd på de for prøve-løslatelsen satte betingelser, altså også uten ny forbrydelse. Forøvrig er der forskjellige bestemmelser om forlengelse eller forkortelse av forvaringen.

Dette var i korthet flertallets forslag til forvaringsregler overfor normale forbrydere.

Ekspedisjonschef *Omsted* er ikke enig i dette og har derfor avgitt særskilt forslag.

Mens flertallet vil ha sikkerhetsforvaring ikke bare til beskyttelse overfor de farlige, men også til opsamling av »mesteparten av de profesjonelle tyver, helere o. s. v.«, »de plagsomme snyllere«, vil *Omsted* bruke sikkerhetsforvaring bare overfor dem som må befrygtes å være farlige, hvorved utelukkes de som er mere besværlige enn farlige.

Vi må aldrig tape avsyne, hevder *Omsted* med styrke, at det retsinstitutt vi her behandler, tar sikte på mennesket, ikke på handlingen, og er derfor imot den obligatoriske anvendelse av sikkerhetsforvaring efter et vist antall gjentagelser. Han krever som vilkår for anvendelse av § 65 foruten gjentatt forbrydelse (som nu), at

vedkommende antas å ville begå nye forbrydelser og derfor må anses særlig farlig for retssikkerheten. Så langt faller Omsteds forslag i det vesentlige sammen med flertallets tilsvarende bestemmelse i § 39, b2. Men da Omsted likesom den gjeldende lov i motsetning til komiteflertallet krever rettens subjektive bedømmelse av om det er grunn til å ta mannen i forvaring, foreslår han at retten kan idømme forvaring, mens flertallet sier, at den skal. Omsted foreslår denne regel i tillid til at man »får stole på at påtalemyndigheten og domstolene omsider vil tilegne sig en bedre forståelse av hvilket rasjonelt middel sikkerhetsforvaring er til samfundets beskyttelse mot farlige vaneforbrydere, og at dette middel etterhånden vil få den anvendelse som det fortjener«.

Dette Omsteds forslag til regler om sikkerhetsforvaring må ses i sammenheng med hans forslag om i almindelighet å bruke relativt ubestemte straffedommer. I sin utredning av dette spørsmål fremhever ekspedisjonschefen sterkt dette systems store evne til å virke opdragende og forbedrende på fangene og til å uskadeliggjøre dem som ikke vil eller kan forbedres. »Derved at fangens skjebne så at si blir lagt i hans egen hånd, får han selv en sterk og direkte interesse i å la fengslets forskjellige virkemidler øve sin innflydelse. Han blir ikke lenger en sur og passiv motstander, men blir en medarbeider i gjenreisningsverket«. Etter Omsteds forslag skal domfældte holdes i fengsel i et tidsrum som ikke er kortere enn det minimum og ikke lengre end det maksimum som er fastsatt i den lovbestemmelse efter hvilken han straffedes. I mangel av annen bestemmelse holdes han i fengsel i minst 90 dager og i høist 2 år.

Gjennem systemet med ubestemte straffedommer rammer Omsted også dem som går inn under flertallets forvaringsregler uten å være farlige.

Jeg har allerede nevnt at flertallet vil ha visse avgjørelser vedkommende forvaringsfanger henlagt til en

fengselsrett, deriblandt løslatelsen på prøve. Det samme foreslår Omsted m. h. t. løslatelse på prøve av dem som er dømt på ubestemt tid. Fengselsretten er efter begge ordninger en administrativ institusjon, navnet fengselsrett synes derfor mindre treffende. Mens Omsted vil la den bestå av Fengselsstyrets chef som formann og to andre medlemmer, vil flertallet la den bestå av tre eller fem medlemmer med en dommer som formann, og at ialfall ett av medlemmerne skal være »en almindelig borger«. Det skulde efter mit skjøn ikke være noget til hinder for å henlegge fengselsrettens avgjørelser til Justisdepartementets chef. Det er dette den danske proposisjon har gjort i motsetning til komiteforslaget, som foreslog en fengselsrett. Skal man imidlertid opprette en fengselsrett, ser jeg ikke nogensomhelst grunn til å la legmannsskjønnet få plass der. Fengselsrettens avgjørelser må selvfølgelig i vesentlig grad bygge på vedkommende fengselsmyndigheters uttalelser, rettens medlemmer har jo selv et meget mangelfullt eller vel som oftest intet kjennskap til mannen. Den kritikk som fengselsretten skal utøve overfor fengselsmyndighetenes erklæringer, og de avgjørelser den skal treffe, krever en erfaring og en tenkning som legfolk ikke vil ha. Men anser jeg legmannen overflødig, så vil jeg likefrem tilråde at man i tilfelle setter en læge inn i fengselsretten. Utviklingen må efter min mening gå i retning av øket samarbeide mellem retspleien og psykiatrien. En erfaren psykiater vil bli en verdifull tilvekst til fengselsretten.

Jeg er enig i at spørsmålet om løslatelse på prøve av dem som er tatt i forvaring, henlegges til en annen myndighet enn fengslets direktør. Dette er politimessige avgjørelser som treffes ut fra andre hensyn enn dem som ligger til grunn for den vanlige løslatelse på prøve. Komiteflertallets argumentasjon knytter sig til de nye forvaringsbestemmelser. Men så har flertallet puttet inn uten begrunnelse følgende tre linjer: »Man foreslår videre at også

myndigheten til å løslate på prøve etter fengselslovens regler henlegges til denne domstol«. En slik forandring må jeg bestemt fraråde. Etter fengselsloven er løslatelsen på prøve et integrerende ledd i fangebehandlingen. Avgjørelsen var i den gamle straffelovkommissjons utkast henlagt til fengselsrådet, funksjonærforsamlingen, men blev i loven henlagt til direktøren alene. Skulde man nu gå den motsatte vei og ta avgjørelsen ut av direktørens hånd, vilde det bety et stort tilbakeskritt. På en viss måte kunde det være behagelig for direktøren å bli befridd for det store ansvar som disse avgjørelser fører med sig. Men det vilde ha en uheldig innflydelse på direktørens forhold til fangene. Løslatelsen på prøve er et av direktørens viktigste pædagogiske midler i gjenreisningsarbeidet. Forslaget burde ha været begrunnet.

Før jeg nu går videre i min kritikk av forvaringsreglerne, skal jeg få vise hvorledes bestemmelse i § 39b, nr. 1 vil virke, en oppgave som kan løses med stor nøiaktighet, da der her ikke er spørsmål om nogen subjektiv bedømmelse av den domfelte.

Jeg trodde å kunne si at de fire første forvaringsregler, som krever tidligere domfældelse innenfor samme og snevre forbrydelsesgruppe, ikke vilde lede til særlig mange forvaringsdommer. Jeg bygget da på det at de grove sedelighetsforbrydere var den viktigste gruppe, og at grove sedelighetsforbryderes tilbakefall til ny sedelighetsforbrydelse er meget litet, bare omkring 4 % ved §§ 192 og 195, noget som jeg hadde gjort nærmere rede for i de statistiske undersøkelser vedkommende sedelighetsforbrydelser, som utgjør komiteinnstillingens bilag 7. Men ved forslaget om at et visst antall tidligere dommer for sådant som simpelt tyveri, heleri, underslag og bedrageri skulde lede til forvaring, mente jeg å kunne være sikker på at disse forvaringsregler vilde gjøre en rik høst. Jeg var bange for at reglerne vilde vise sig så omfattende, at det måtte være av betydning å få deres rekke-

vidde undersøkt. Fengselsstyret stillet velvillig den fornødne arbeidshjelp til min rådighet og lånte mig tellekortene for alle innsettelse av menn i landsfengslene i femåret 1 juli 1920 til 30 juni 1925.

Menn satt inn i landsfengslene etter dom i 5-året 1/7 1920—30/6 1925.

	Alder ved 1ste innsettelse i landsf. i 5-året						Ialt	%
	Under 18	18—20	21—24	25—29	Minst30			
Antall forskjell. personer	20	155	358	343	748	1624	100	
Herav tidligere:								
ikke idømt frihetsstraff	15	56	97	83	246	497	30	
idømt frihetsstraff ialt .	5	99	261	260	502	1127	70	
derav 1 gang	2	20	32	30	55	139	} 19	
2 »	2	28	61	36	34	161		
3 »	1	32	49	37	46	165	} 27	
4 »		13	45	37	43	138		
5 »		4	42	41	47	134		
6 »		1	19	25	45	90		
7 »		1	6	21	36	64	} 24	
8 »			2	12	39	53		
9 »			5	9	31	45		
10 »				7	28	35		
mere enn 10				5	98	103		

Av de 1624 kom 430 påny inn i landsfengsel innen 5-årets utløp tilsammen 654 ganger, således at det hele antall innsettelse etter dom i 5-året er 2278.

Jeg skal først gi et litet billede av hvilken kriminell løpebane de folk har gjennomgått, som kom inn i landsfengslene. Det var 1624 forskjellige personer som kom inn etter dom i femåret. Av dem var 30 % ikke tidligere straffet, 70 % straffet med fengselsstraff, nemlig 19 % en eller to ganger, 27 % tre—fem ganger og 24 % eller nesten en fjerdedel av det hele antall minst seks ganger (bøter er ikke regnet med). Der er kommet inn 17-års gutter på sin 3dje, ja endog 4de dom, 18 og 19 års gutter på sin 5te dom, 20 års gutter på sin 6te, 7de, endog

8de dom, 21 års gutter på like til 10de dom, i det hele 34 ungdommer under 25 år på 7de til 10de dom.

Forvaring efter § 39b nr. 1.

Grupper	§§	Antall forskj. personer insatt i 5-året 1920/25	Herav tidligere		Av de siste var tidlig, straffet en eller flere ganger for en eller annen i vedk. gruppe nevnt forbyrd.	Av dem hadde øvet den nye forbrydelse innen 3 år efter straffens avson.	Herav ny tilgang i 5-året
			ustraffet	straffet med fengsel			
a. Almenfarlige forbrydelser	148	11	9	2			
	192	48	28	20	2	2	1
b. Grovere sedelighetsforbrydelser	193	4	3	1			
	195	61	49	12	4	2	2
	196	31	25	6	2	2	2
	212	40	19	21	15	7	7
Ialt...	184	124	60	23	13	12
c. Andre sedelighetsforbr.	206	3	0	3	1	1	1
d. Grovlegemsbeskadig., drap, ran	231	8	3	5			
	233	16	11	5			
	267	80	15	65	7	3	3
Ialt...	104	29	75	7	3	3
e. Underslag, simpelt og grovt tyveri, ran, heleri, falsk, bedrageri	256	93	49	44	11	9	5
	257	296	22	274	143	132	70
	261	590	90	500	186	169	108
	267	6	0	6	6	6	5
	318	46	3	43	21	20	8
	182	10	2	8	2	1	1
	183	47	23	24	4	3	3
	186	4	2	2			
	270	38	12	26	7	6	3
	271	17	15	2			
	272	35	25	10			
	273	1	1	0			
	275	13	12	1			
	280	1	0	1	1	0	0
Ialt...	1197	256	941	381	346	203

Så skal vi se hvor mange vilde ha blitt tatt i forvaring. Med hjemmel i nr. 1 b vilde av de 184 grovere sedelighetsforbrydere ha været tatt i forvaring 13 eller ca. 7°/_o. Der vilde blitt tatt i forvaring 2 av de 48 voldtektsforbrydere, ingen av de 4 som er dømt etter § 193 for utukt med sinnssyke, 2 av de 61 som er dømt etter § 195 for utukt med barn under 13 år, 2 av de 31 som er dømt etter § 196 for utukt med barn mellom 13 og 16 år, altså i det hele i løpet av 5 år bare 6 eller ca. 4°/_o av de 144 som er dømt etter §§ 192, 193, 195 og 196, mot 7 eller nesten 18°/_o av de 40 som er kommet inn etter § 212. En av de ovennevnte voldtektsmenn, som ikke er tatt i forvaring —, vilde være blitt tatt i forvaring med hjemmel i litera e etter dom for simpelt tyveri.

Av 3 som var dømt etter § 206 for vindesyk utnyttelse av andres utukt, vilde 1 ha været tatt i forvaring etter litera c.

Under litera d har vi 8 dømt for grov legemsbeskadigelse og 16 dømt for drap. Ingen av disse vilde ha været tatt i forvaring med hjemmel i denne bestemmelse, mens 1 av drapsmennene vilde ha været tatt i forvaring etter dom for simpelt tyveri med hjemmel i litera e. I 5-året er 80 personer kommet inn for ran. Av dem vilde 3 ha været tatt i forvaring med hjemmel i denne bestemmelse, mens andre 16 av dem vilde ha været tatt i forvaring med hjemmel i litera e, nemlig 6 etter dom for ran, 10 etter dom for tyveri eller for heleri.

Av de 302 som kom inn for de forbrydelser som nevnes i grupperne a—d, vilde således 17 eller knapt 6°/_o ha været tatt i forvaring på grunn av en eller flere tidligere dommer for en eller annen av de i vedkommende gruppe nevnte forbrydelser.

Ganske anderledes mange vilde ha kommet i forvaring etter litera e, som krever tidligere enten minst 6 straffer eller minst 3 straffer og tilsammen minst 3 års fengsel. Av 1197 personer vilde ikke mindre enn 346

eller ca. 29 % være blitt tatt i forvaring med denne hjemmel. Og av 932 som er kommet inn for simpelt eller grovt tyveri eller heleri, vilde ha været tatt i forvaring 321 eller mere enn 34 %.

Av de 363 som ialt vilde ha været tatt i forvaring, vilde ved forvaringsdommen 1 ha været i alderen 18—20 år, 50 i alderen 21—24 år, 98 i alderen 25—29 år og 214 minst 30 år.

I 5-året 1/7 1920—30/6 1925 vilde ha været tatt i forvaring etter § 39b 1.

Alder ved forvaringsdommen	Ialt	Nemlig efter:						
		Nr. 1 a Almenfarlige forbrydelser	Nr. 1 b Grov. sedelig-hetsforbrydelser	Nr. 1 c Andre sedelig-hetsforbrydelser	Nr. 1 d Grov legemsbeskadigelse, drap, ran	Nr. 1 e Underslag, tyveri, heleri, ran, falsk og bedrageri		
						Ialt	Derav tidl. straffet minst 6 ganger	minst 3 ganger og tils. minst 3 år
16—17 år	0							
18—20 »	1	0	0	0	0	1	1	0
21—24 »	50	0	4	0	0	46	39	7
25—29 »	98	0	2	1	1	94	84	10
Minst 30 »	214	0	7	0	2	205	187	18
Ialt	363	0	13	1	3	346	311	35

Således vilde forholdet ha stillet sig i de første 5 år efter forvaringsreglernes ikrafttreden. Men her er å merke at i den første tid vil bli tatt i forvaring ikke bare den normale årlige tilgang, men også den del av tilgangen som kunde ha været tatt i forvaring tidligere, hvis reglerne hadde været gjennomført lengere tilbake i tiden. Ved foretatt undersøkelse har det vist sig at 144 av de 363 forvaringsfanger vilde ha kunnet være tatt i forvaring tidligere, mens 219 utgjør 5-årets nye tilgang, d. v. s. gjennomsnittlig 44 om året.

Hvor megen plass trenges der så til disse forvaringsfanger? Dette spørsmål kan selvfølgelig ikke besvares noi-

aktig. Men for å regne forsiktig går jeg ut fra at alle de 363 som vilde bli tatt i forvaring i de første 5 år, blir løslatt på prøve av fengselsretten ved utløpet av den ordinære straffetid som er utregnet til gjennomsnittlig å være 1 år 3 mndr. Jeg har overveiet hvor mange av disse vil komme inn igjen. Da det her gjelder folk som alle er kommet meget langt på skråplanet, tør jeg etter tidligere undersøkelser ikke sette tilbakefallet til mindre enn 60 % eller 218 av de løslatte. Hver av dem vil komme inn på en resttid av 5 år etter forvaringsdommen i tillegg til den nye dom, som jeg etter en foretatt undersøkelse antar gjennomsnittlig kan settes til 1 år 9 mndr. Tillegget til det nuværende fangetall blir da tilsammen 1090 år. Etter endt forvaringstid vil en stor mengde av disse atter falle tilbake — jeg mener å regne forsiktig, når jeg setter tilbakefallet etter denne 8de dom til 50 %. Den ordinære straff for disse 109 vil jeg anslagsvis regne til 2 år. Da de nu skal holdes i straff og forvaring i minst 8 år, blir tillegget til de nuværende straffetider 6 år for hver enkelt eller ialt 654 år. Jeg følger ikke disse 363 lengere frem. Men bare dette vil ha øket det nuværende fangebelegg med 1774 år, som vilde ha gitt en daglig økning av ca. 350 fanger, hvis tilgangen var den samme i de følgende år. Men da den nye tilgang som nevnt da vilde blitt redusert fra 363 til 219 i ett femår, vilde denne tilgang etter tilsvarende beregning gi et øket daglig middeltall av 210. Ved siden av disse forvaringsregler vil imidlertid også andre av de nye regler øke fangetallet, således utvidet forvaring av halvtabnorme etter § 39 a, en hjemmel som vil få anvendelse også utenfor dem som vi allerede har regnet tatt i forvaring. Det samme gjelder hjemmelen i § 39 b, nr. 2 (den gamle § 65). Yderligere vil de skjerpede straffer for sedelighetsforbrydere øke fangetallet. Svært meget blir jo ikke det, da de aller fleste straffedommer for sedelighetsforbrydelser lyder på mere enn det nye minimum. Jeg antar at de nye minimumsstraffer for sede-

lighetsforbrydelser vil øke det daglige middeltall med ca. 15. Noget større fradrag som følge av de nye regler om betinget dom med deres adgang til å gå like til 1 år med straffens utsettelse på prøve, tror jeg ikke det vil bli. Reglerne, som etter min mening i det store og hele er meget heldige, vil lede til større forsiktighet i bruken av betinget dom. Og nogen større anvendelse av straffens utsettelse på prøve ved straffer over et halvt år, får vi sandsynligvis ikke. En del unge fanger vil falle bort som følge av en utvidet vergerådsordning. Med alt dette for øie tror jeg ikke på nogen måte å ha tatt for sterkt i, når jeg mener at vi vil trenge en forvaringsanstalt for 250 menn ved siden av Botsfengslet, Akershus og Opstad.

Det fremgår av det jeg her har påvist, at komiteflertallets forvaringsregler er meget vidtgående. De er etter min mening allfor omfattende.

Arbeidet mot dem som over forbrydelser må, mener jeg, i almindelighet bygges på en subjektiv bedømmelse av hvad der i det enkelte tilfelle vil være mest formålstjenlig overfor det enkelte individ. Man må ha for øie både mannens karakter og en viss forholdsmessighet mellom den risiko han påfører samfundet, og de midler samfundet vil bruke overfor ham. Så yderst forskjelligartet som tilfellene er både m. h. t. de domfældtes karakter, arten av deres forbrydelser og den tid som går mellom deres forbrydelser, vil man komme til å gå allfor skematisk tilverks ved å legge hovedvekten på rent ydre, objektive betingelser. Jeg har nevnt noen eksempler på hvad forslaget kan lede til.

Jeg er derfor ikke enig med flertallet i dets objektive forvaringshjemmel i § 39 b, nr. 1. Fremforalt mener jeg at reglerne i litera e om forvaring av tyvene, helerne o. s. v. ikke kan vedtas. Derimot antar jeg — under tvil — at samme §'s nr. 2 må kunne vedtas.

Vistnok er det ganske stridt at retten også her skal bestemme forvaring. Men der kreves en forutgående sub-

jektiv bedømmelse av om der er grunn til å anta, at mannen påny vil begå en eller annen av de opregnede forbrydelser, hvoriblandt ikke finnes sådant som simpelt tyveri og heleri. Med denne bestemmelse vil man få tatt i forvaring de virkelig farlige og en del som ihærdig begår grovere forbrydelser uten å være farlige i snevrere forstand.

Istedetfor komiteflertallets forvaring av de vidtkomne tyver, helere m. v. bør der efter mit skjøn settes inn i straffeloven hjemmel til å få de løsgjengerlignende tilbakefallsforbrydere inn på tvangsarbeide på samme måte som fastsatt i løsgjengerlovens § 4. Jeg har for oie regelen i den danske proposisjon av 1924, hvorefter innsettelse i arbeidshus istedetfor i straff kan idømmes, når nogen efter å ha utstått 2 straffer av tukthus eller fengsel for en berikelsesforbrydelse, innen 3 år efter den siste løslatelse påny gjør sig skyldig i sådan forbrydelse, og de begåtte forbrydelser må betraktes som utslag av hang til lediggang og uordnet levevis, uten at dog hensynet til samfundets sikkerhet krever anvendelse av sikkerhetsforvaring. En sådan ordning vil kunne ramme meget mere i rette tid og på rette sted og derfor efter mit skjøn bli ganske anderledes formålstjenlig enn en forvaring på et sent tidspunkt.

Komiteflertallet har efter min mening lagt tyngdepunktet i det kriminalpolitiske arbeide på urette sted. Efter dets forslag blir der intet vesentlig gjort for å hindre at den kriminelle strøm løper uhindret som nu like til 7de dom. Skal man motvirke de skadelige følger av denne strøm, må man ikke bygge en stor demning langt nede i strømmens løp, men man må søke å stoppe kilderne deroppe hvor strømmen har sitt utspring. Hovedvekten må, mener jeg, flyttes fra de vidtkomne, mange ganger straffede til de unge begynnere.

I tilslutning til det arbeide som en utvidelse av vergerådsordningen til 16 og 17-åringene vil øve på ungdoms-

kriminaliteten, må der efter mit skjøn inn i straffelovens almindelige del en hjemmel til å la den ungdom som vergerådene ikke får tak i, få en tilstrekkelig langvarig og formålstjenlig opdragelse på relativt ubestemt tid i en særskilt ungdomsanstalt. Det er ikke her tid og sted til å utvikle denne tanke nærmere, der er forbillede nokk. Sådanne unge gutter skal ikke tas i forvaring som samfundsskadelige, de skal på et tidlig trin opdrages, gis en arbeidstræning som de oftest har manglet. Der er desværre gutter nokk til en sådan anstalt. Jeg arbeider daglig med disse unge mennesker ute på Botsfengslet. Jeg tror å turde si at der blir gjort for dem det som kan gjøres efter gjeldende lov og med de midler vi har til rådighet. Men det smerter mig dypt at vi ikke har adgang til å arbeide lengre med dem og i det hele legge mere vekt på dette ungdomsarbeide, det mest håpefulle innenfor strafferechtspleien. Efter min inderlige overbevisning vil intet kriminalpolitisk arbeide være mere regningsvarende og i virkeligheten mere samfundsbeskyttende enn å legge et intenst arbeide på å bringe den kriminelle ungdom på rett vei. Det må bli strafferetsreformens hovedopgave.
